

تکلیف

پرسش: آیا بیمار روانی در قبال کارهایش مسئول است؟
کسی را که از لحاظ روانشناسی تشخیص دادند بیمار روانی است آیا در قبال کارهایی که انجام میدهد مسئول است مثلاً وقتی حالش بد می شود به مقدسات توهین می کند آیا در مقابل آن بازخواست در قیامت میشود و تکلیف اطرافیان چیست؟
پاسخ:

فهرست مندرجات

- ۱ - انسان عاقل مسولیت اعمال خویش است
- ۲ - عالم برزخ و بیمار روانی
- ۳ - مستضعفین دارای طبقات هستند
- ۴ - امر مستضعفین فکری و مشیت خدا
- ۵ - پانویس

انسان عاقل مسولیت اعمال خویش است

شخصی که بر اساس تشخیص روانشناسان بیماری روانی دارد، همچنانکه از حرکات و گفته های خود شخص نیز معلوم می شود، در قبال اعمالی که انجام می دهد مسئول نخواهد بود؛ زیرا زمانی انسان مسئول اعمال خویش است که از عقل سلیم برخوردار باشد، ما اگر عقل انسان از سلامت برخوردار نیست و به کرده ها و گفته های خود آگاهی ندارد مسئولیتی نخواهد داشت، اطرافیان موظف هستند هر کار ممکن را انجام بدهند تا در صورت بازگشت سلامت عقل، صحت و سلامتی خود را به دست آورد اما در قبال اعمال و رفتار و گفته های او مسئول نیستند.

عالم برزخ و بیمار روانی

در رابطه با اینکه در عالم برزخ چگونه با اشخاص این چنینی برخورد می شود، مطالبی را به عرض می رسانیم:
آنچه که در آیات و روایات به طور صریح مطرح گشته است، در باب کسانی است که یا در راه کفر و ضلالت قدم برداشته اند و یا در راه ایمان و عقاید درست حرکت کرده اند. این دو گروه با ورود به برزخ مورد آزمون قرار می گیرند و مرحله به مرحله تا رسیدن به جایگاه اصلی خویش که دوزخ و بهشت است پیش می روند اما آنانی که در حیات دنیوی در حال استضعاف فکری بوده و از رشد لازم و مطلوب فکری برخوردار نبوده و در نتیجه، نه به سوی ایمان و عقاید حق راه یافته اند و نه به سوی کفر و ضلالت، در برزخ و قبر نیز مورد سؤال قرار نگرفته و وضعیتشان تا بروز و ظهور قیامت نامشخص است. شاید بتوان گفت که اینان به لحاظ محفوظ بودن فطرت اولیه و اصلی شان از انحراف کامل و ضایع نشدن استعداد فطری در وجودشان و به مقتضای هدایتی که در فطرت نهفته است، بعد از مرگ و یا قرار گرفتن در نظام برزخی در مسیر خاصی که مسیر کمال است می افتند و به سوی لقاء رب هدایت می شوند و اگر فطرت آنان محفوظ نبوده و استعدادها ضایع باشد، به سوی عذاب می روند.
اما در عین حال باید به دو نکته توجه داشت:

مستضعفین دارای طبقات هستند

۱- براساس آیات و روایات، مستضعفین دارای طبقات هستند یعنی، مستضعف انواعی دارد مثل طبقه ای از اهل ایمان که به ظاهر ایمان داشته ولی در تعمیق و تمحیض آن از نظر تحقیق و عمل کوشش نکرده اند یا مثل طبقه ای از اصل اسلام، یا طبقه ای از ارباب مذاهب دیگر که از استضعاف برخوردار بوده و در طریقه خود سیر می کرده اند ولی هیچ گونه احتمال نمی داده اند که حق و حقیقت چیز دیگری باشد و مفهوم اختلاف عقیدتی بر ایشان مطرح نبوده است و از سادگی بخصوصی برخوردار بوده اند یا مثل دیوانه ها یا بچه ها.

امر مستضعفین فکری و مشیت خدا

۲- بنا بر آنچه از متون اسلامی استفاده می شود، امر مستضعفین فکری موکول به مشیت حضرت حق بوده و یا در طریق بهشت می افتند یا در طریق جهنم. پیداست که مشیت حق در خصوص طبقات مختلف مستضعفین و افراد هر طبقه ای یکسان نبوده و در مورد هر فردی از هر طبقه ای حساب شده خواهد بود. بر این اساس می توان گفت که هر فردی که انجذاب او به سوی حضرت حق در مجموع، غالب بر فرار و دوری و عناد وی باشد بعد از گذشتن از عوالم و دیدن عذابها و سختی ها و احیاناً آتشها، به جوار حق یعنی به بهشت راه می یابد و اگر جانب فرار و عناد غالب بود به سوی جهنم، جهنمها کشیده خواهد شد. به بیان دیگر، هر فردی از مستضعفین براساس خصوصیات خاصی که دارد و بالاخره در اکتساب آنها خود او نقش داشته است یا در مسیری که به بهشت منتهی می شود قرار می گیرد و یا در مسیری که به جهنم منتهی می گردد خواهد افتاد و این مشخص بودن مسیر با ورود به برزخ شروع می گردد. اما چیزی که هست نه خود او و نه کس دیگری می تواند بفهمد که او در کدام مسیر است و کار او به کجا خواهد کشید نه در دنیا و نه در برزخ و نه در اول حشر معلوم خواهد شد که جریان امر وی چگونه خواهد بود تا جایی که وضع او به مرور و با پیش آمدن عوالم معلوم گردد و تا جایی که مشمول عفران حق باشد و یا مشمول عذاب او.^[۱]

پانویس

۱. ↑ معاد یا بازگشت به سوی خدا، استاد مجد شجاعی

